



Visada žavėjaisi rašytojos Vidmantės Jasukaitytės kūryba, jos apysakomis ir romanais, dariusiais itin didelę įtaką mūsų kartos moterims, mokiusiais jas ne inkšti, kaip daugelis esame įpratę, viešai rodyti savo baudžiauninko mentalitetą, o eiti per gyvenimą aukštai iškėlus galvą, gerbti save ir... kitus, būti stipriomis, oriomis, nevengti ryžtingų sprendimų, kai to reikia ir kai likimas sukuria moteriai tokias gyvenimiškas situacijas, kurios moteriai tampa, tarsi virvė, užnerta ant kaklo „(Stebuklinga patvorių žolė)“. Neabejoju, kad jos literatūrinei kūrybai stiprią įtaką turėjo F. Nyčės stiprūs herojai ir Vakarų Vokietijos kino filmai, deja, retai mus pasiekdavo sovietinės okupacijos metais. Jais ir aš visada žavėjaisi.

Vidmantė Jasukaitytė gimė 1948 m. liepos 10 d. Pumpėnuose (Šiaulių apskr.). 1955 metais įstojo ir mokėsi Voveriškių aštuonmetėje mokykloje, vėliau Šiaulių 5-je vidurinėje mokykloje. Nuo 16 metų pradėjo dirbti. 1967-1971 m. studijavo Vilniaus universitete Filologijos fakultete lietuvių kalbą ir literatūrą. Dirbo „Minties“ leidykloje. Parengė ir išleido eilėraščių rinkinių: „Ugnis, kurią reikia pereiti“ (1976); „Taip toli esu“ (1979), „Mano broli, žmogau“ (1982), „Saulės per daug“ (1986). Jos eilėraščių herojus – gamtą mylintis, gyvybingas, aktyvus žmogus, kuris stengiasi suvokti save ne tik gamtoje, bet ir istorijoje, meilės išgyvenimų poetizavimas, atviras jausmingumas, graži emocija, romantiškas pakilumas.

Prozinės kūrybos pradžia irgi tame laikotarpyje. 1981 metais pasirodė jos trys apysakos knygoje „Stebuklinga patvorių žolė“, aukštinančios taurius jausmus, dvasinių vertybių perėmimą iš ankstesnių kartų, žavinčios jų herojų – moterų charakterio stiprybę. Kita apysakų knyga „Balandė, kuri lauks“ buvo išleista 1989 m. Pirmasis jos romanas „Po mūsų nebebus mūsų“ (1987) atskleidžia lietuviškos moters dalią istorijos tėkmėje, pradedant 1863 metų sukilimu Lietuvoje ir baigiant XX amžiaus pabaigą. Sunki buvo ta moters dalis. Tačiau lietuviška moteris visais laikais siekė teisingumo, asmenybės laisvės; visada buvo kūrybinga; romane atskleidžiama jos jausmų ir emocijų gama ir džiaugsmo valanda, ir liūdnu negandos metu. Tame laikotarpyje parašyta jos apysaka „Balandė, kuri lauks“ (1989) išaukština gražiausias žmogaus sielos gėles – meilę ir ištikimybę.



Prasidėjus Sąjūdžio dainuojančiai revoliucijai, Vidmantė Jasukaitytė visa galva pasinėrė į ją. Tapo Kovo 11-osios signatara ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos / Atkuriamojo Seimo deputate. (1990-1992), padėjo atkurti Lietuvos valstybei žengti pirmuosius, sunkiausias atgimusios valstybės žingsnius. 1992 m. spalio mėnesį, paskelbus naujus Seimo rinkimus ir į valdžią grįžus beveik visai lietuviškajai komunistinei nomenklatūrai (toje Seimo kadencijoje buvo net 23 Lietuvos komunistų partijos CK nariai su buvusiu tos partijos pirmuoju sekretoriumi Algirdu Mykolu Brazausku priešakyje) ir jai restauravus Lietuvoje buvusią socialistinę valstybę su jos orientacija – į „šviesią komunizmo“ ateitį, rašytoja vėl grįžo į savo ramybės uostą – literatūrinę kūrybą.. 1999 metais pasirodė jos eilėraščių rinkinys „Neiškastam sidabru pasakyk sudie „ (1989-1998) ; romanai „Marija Egiptietė“ (2002); „Tikrasis nebūties veidas“ (2002); „Dievas miršta vienišas“ (2 d. 2003); „Subačiaus gatvė. Getas“ (2003). Romane „Dievas miršta vienišas“ giliai ir talentingai, psichologiškai motyvuotai atskleidžiama dieviškojo prado – žmogaus kūrybingumo - ir žmogiškosios kančios jungtis.

2012 –ieji buvo reikšmingi rašytojos gyvenime: jai teko stoviškai sutikti sunkios ligos diagnozę: vietoje dejonų ir aimanų, zyzimo ir inkštimo, rašytoja pasirinko kitą kelią; viena po kitos viešojoje erdvėje rodėsi jos naujos knygos: „Ambra, Netekties ir atsisveikinimo“ (2012) ; „Kaip mes mokėmės mirti“ (2013); „Mirties nėra, yra tik gyvenimas“ (2014).

Dar 1986 metais Vidmantė Jasukaitytė bandė savo plunksną ir pjesės žanre. 1986 m. pasirodžiusi jos pjesė „Žemaitė“ buvo pastatyta 1987 m. pavadinimu „Vilkų medžioklė“. Po jo sekė „Žilvinas“, pastatyta 1988 metais. Tais pačiais metais ji parašė scenarijų kino filmui „Žolės šaknys“ (rež. G. Lukšas, 1988) pagal jos apysaką „Stebuklinga patvorių žolė“.

2001 metais pasirodė rašytojos V. Jasukaitytės esė rinkinys „Golgotos vynuogės“, ištraukas iš kurios ne kartą citavau savo straipsniuose. Jis, matyt ir tapo tiltu į rašytojos naują ampluą – publicistės. Man, kaip mokslininkei ir publicistei, rašytojos Vidmantės Jasukaitytės publicistika – protinga, taikli, mušanti į dešimtuką - visada atrodė kaip Lietuvos žmonių aukščiausio lygio pilietiškumo ir demokratinės sąmonės ugdymo mokykla, siekiant teisingumo mūsų politikoje, visuomenėje, kultūroje ir žmonių santykiuose.

Ilgai dar abejojusi socialdemokratine suknele apsilikusios komunistų partijos dorumu/nedorumu, ir galutinai įsitikinusi, kad tai partijai visada buvo iki pat jos galutinio nuosmukio tik jos vadų ir jos klanų materialiniai interesai ir pačių vadų begalinis bekraštis turėjimas vargšų Lietuvos žmonių sąskaita, juos paverčiant visos Europos didžiausiais ubagais, rašytoja apie Lietuvą valdančius minėtame esė rinkinyje „Golgotos vynuogės“ rašė: „Viešpatie, jie turi mus vesti, tačiau ateina paklaidinti mūsų. Jie pasižada tarnauti Tautai, tačiau ima ją valdyti negailėstingai, kaip svetimieji.. Jie privalo mus globoti, tačiau ateina mūsų skriausti. Jie ateina tam, kad

surastų duonos kąsnį seniems ir ligotiems, tačiau prasibroję į valdžią, jie ir paskutinį kąsnį išplėšia iš burnos. Bažnyčiose ir maldos namuose jie viešai priima Švenčiausią Komuniją, tačiau jų mintys sukasi tik apie juos pačius ir jų širdys užvertos Dievui. BETGI, VIEŠPATIE, JIE GI YRA MŪSŲ VALDŽIA. Apšviesk jų širdis gailėsčiu ir gailėstis paskatins juos teisingam veiksmui. Apšviesk jų protus, tebūnie jiems aišku, kad nei jų vaikai, nei provaikiai negyvens pagal kitokius įstatymus, negu jie išleidžia visiems. Suteik jiems sumanumo, sunaikink jų garbėtrošką, tą visų ydų motiną, tą laukinį bruožą. Atgręžk jų žvilgsnį į Tautą, padidink jų galimybes mąstyti, apšviesk jų vidinį regėjimą, kad virš kasdienybės visada sugebėtų regėti idealo šviesą ir galėtų orientuoti ją į savo darbą ir į savo gyvenimo prasmę. Pažadink jų sąžinę, o svarbiausia – atverk juos Dievo meilei ir padaryk, kad jie suvoktų atsakomybę už nedorai pragyventą gyvenimą. Atsiųsk jiems šviesos, kuri sudegintų jų siauraprotystę, suteik jiems pasiryžimo ir jėgos pasiaukojimui ir didvyriškumui, jeigu tas padės Tėvynei ir Tautai. Ir niekad neleisk patekti į valdžią tiems, kurie nepasiruošę veikti pagal Tavo planą, Tavo valią ir Tavo meilės artimui bei pasiaukojimo principą... (Rašytoja Vidmantė Jasukaitytė).

Jau vien tik iš tos knygos ištraukos, panašios į maldą, matosi, kad rašytoja geriau negu daugelis mūsų politikų ir politologų suvokia politikų priedermes savo Valstybei ir Tautai, ir teisingai sudeda akcentus, kad visas politines šiuokšles, pažįstančias tik Mamoną ir jai tarnaujančias, o per ją – tik savo kišenei ir savo klanui, būtina, kaip Sosnovskio barščius nušluoti nuo valdžios rūmų laiptų. Tą pačią mintį deklaravo ir garbioji ponja Vincenta Lozoraitienė savo priešmirtiniame laiške į Lietuvą, faktiškai jos Testamente Tautai, parašiusi: „Išravėkite piktžoles, ir vėl jūsų darželiuose rūtis sužaliuos“. Bet kad tos piktžolės, kaip ir Sosnovskio barščiai – vislios... Jų ir vėl Lietuvoje 6 000 priviso...

Publicistikos žanrui priskirtinas ir rašytojos Vidmantės Jasukaitytės laiškas jaunimui keliasdešimties puslapių, parašytas Lietuvos jaunimui 2012.03.27 ir paskelbtas internete. Jame rašytoja visu savo talentu, energija ir visa širdimi stoja ginti pedofilų kankinamos aštuonmetės mergaitės Deimantės, kviečia jaunimą pasipriešinti tuometinės valdžios pasibaisėtinai savivalei, teisės saugos smurtui prieš mažametę mergaitę ir neteisingumui. Visi matėme, baisėjome, raudojome iš beviltiškumo... Daugeliui iki šiol, kaip kraupiausiame sapne, sapnuojasi anstolė Sonata Vaicekauskienė ir advokatas Černiauskas, toje byloje elgęsi pasibaisėtina. Laiške rašytoja išvardija visus, pasmerkusius nelaimingą mergaitę mirčiai ar dar baisesniam negu mirtis likimui. Tai liudijimas Istorijai ir kaltinimas visiems toje byloje dalyvavusiems smurtautojams. Tuo laiku reikėjo tam turėti ypatingos drąsos, kad galėtum imtis tokio veiksmo, kurio ėmėsi rašytoja, rizikuodama savo gyvybe.

Tame pačiame laiške jaunimui rašytoja Kedžių šeimos tragediją glaudžiai sieja su antiprezidentinėmis nuotaikomis, nes, kaip tik prie Prezidentūros, o ne prie Seimo, ar Vyriausybės, tikraisiais tos šeimos tragedijos kaltininkais, buvo organizuojami labai įtaigiai zombinamų žmonelių, mitingai. Juos net iš Kauno ir kitų miestų atveždavo autobusais Kas juos finansuodavo? Kam labiausiai reikėjo demonizuoti Prezidentę? Toje žmonių zombinamoje kampanijoje pirmuoju smuiku tada grojo dr. Darius Kuolys ir Naglis Puteikis. (Jie, žinoma, buvo tik žaisliukai, kažkieno tampomi už virvučių, kaip lėlių teatre) Ir aš buvau „užkibusi ant jų meškerės“, ir Nijolė Sadūnaitė, ir net mons. Svarinskas. Rašytoja suvokė esmę pirmiausia, išsiaiškinusi, kad tai Rusijos specialiųjų tarnybų orkestras, kuriame groja jų atžalos, dirbančios versle. Šios taip keršijo Prezidentei už leidimą išmontuoti „Snoro“ juodų pinigų plovyklą“. Iš plakatų buvo visiškai aišku, kad mitingai, prisidengus Deimantės tragedija, buvo prieš Prezidentę Tik vienintelio nepaaiškino laiške Rašytoja, o koks toje istorijoje buvo Valentino Mazuronio vaidmuo? Kuris iki šiol dar tebekelia „vėjus“ ir „audras“ Lietuvoje dėl apsivogusio ir banko pinigus „pompavusio“ į Rusiją „Snoro“?. O dėl Prezidentės, tai rašytojos nuomonė jos atžvilgiu buvo vienareikšmiška: „Kas pasiekta mūsų visų vertybiniu sutarimu – tikrai ne be Prezidentės žmogiškumo. Neleiskime taip paprastai, pasinaudojant mūsų įdirbiu, mūsų jausmais ir nuostatomis, susidoroti su nekorumpuota ir žmogiška valstybės vadove. Juk tie, kurie šiandien aktyviai nori pakenkti Prezidentei, neužstojo mergaitės, pedofilijos byla jiems per daug nešvari, kad teptųsi savo rankogalius. Tačiau mūsų visų sąžinių patikrinimas – mergaitė“ (Ten pat) Rašytojos dėka, šiandien žinome, kas Lietuvoje yra kas, ir kas yra beviltiškai jau sąžines praradę... Beje, jie gyvena tarp mūsų.

Ir vėlesnėse savo publikacijose viešojoje spaudoje rašytoja V. Jasukaitytė eina su iškeltu kardu prieš melą, korupciją, valdininkų savivalę, politikų veidmainystę ir kitus jų piktus darbus. Ko gero, mažai suklysiu sakydama, kad nėra mūsų Tautoje ir valdžioje tokios nuodėmės, į kurią nesureguotų tiesos trokštanti rašytojos širdis. Mūsų dienomis taikliausia jos kritikos strėlė buvo paleista į dabartinę Kultūros ministeriją, užvaldytą postmodernistinių žmonių sielų šiukšlintojų, save laikančių genijais, dėl Vyčio paminklo Lukiškių aikštėje. Rašytojos kalboje mitinge Lukiškių aikštėje buvo akcentuota „Stebimas nuoseklus Valstybės idėjos, simbolių ir tautiškumo identiteto menkinimas, ardymas, pastangos padaryti, jog tai atrodytų tarsi nereikšmingas smulkmenos, dėl kurių šiandien pergyvena tik „seniai, vyresnioji karta... Piktvybiškai ir bukai atmetamas egzistuojantis perimamumo faktorius, kuris ir daro tautas unikalias, saugo istorinę atmintį, brandina mus, kaip galinčius praturtinti globalizacijos veikiamą savo originalia kultūra ir paveldu, kuris lydi mus tūkstantmečiais. Būtent materijos ir sąmonės paveldas šiame besikeičiančiame laiko, kurį negailestingai traiško globalizmo dantys, leistų mums oriai gyventi ir tvirtai savimi jaustis atvirame pasaulyje ir jį turtinti. Tačiau šis svarbus faktorius šiandien šluojamaas nuo žemės paviršiaus Iš ateinančių kartų sąmonės, iš tradicijų lobyno, skubiai negailestingai ir žiauriai keičiant mąstymą, vertybinius prioritetus, niekais verčiant ir deformuojant šimtametę ir istoriškai pasiteisinusią gyvenimo etiką“ (Vidmantė Jasukaitytė. Lukiškių mįslė: Vytis – eilinė „Vilniaus prekybos“ auka? // Propatria.lt. – 2017-12-03).

Aš manau, kad tai – jau ne tik „Vilniaus prekybos“, bet visų pirma mūsų dabartinę kultūrą valdančiųjų – R. Karbauskio, Vilniaus mero R. Šimašiaus, Kultūros ministrės, jos patarėjų iš ŠMC ir p. A. Gelūno valia. Manau, kad jau netolimoje ateityje jie bus įvardinti kaip mūsų Tautos valstybingumo ir jos dvasios (kultūros) žudikais, savo pragaištingą veiklą, vykdžiusiais visos jų valdymo kadencijos laikotarpiu.

Šiuo klausimu visiškai solidarizuojusi su rašytoja ir linkiu jai nenuleisti be garbės pakeltą karda, ginantį mūsų Tautos, taip sunkiai kurta kultūrą, žadinti ir kelti Tautą, kad ji praregėtų ir suprastų kas naikina mūsų valstybingumo pėdsakus Vilniuje ir mūsų tautinę kultūrą. O gal brangiai parduoda, kai kas, kai kam? Kad Vilniuje nebeliktų nei mūsų valstybingumo, nei mūsų kultūros pėdsakų?

2018-03-28